

81. Соціальні утопії епохи Відродження (Т. Мор, Т. Кампанелла).

Суспільно-політичні концепції Ренесансу відображають відхід від релігійного світорозуміння і орієнтуються на природні потреби людей, а не на божественні закони. Суспільні вчення зумовлені кризою феодалного ладу, становленням буржуазних відносин та розвитком науки. Утопічні соціалістичні вчення Мора і Кампанелли є своєрідним пророцтвом, в якому передбачаються недоліки буржуазного суспільства, що тільки-но зароджувалося. Абсолютистські теорії Макіавеллі і Бодена спрямовані на подолання кризових явищ роздробленого феодалного суспільства і ствердження одноосібної влади.

Однією з форм суспільно-політичної модифікації Ренесансу був утопізм. Утопізм не був настільки яскравим явищем, як доктрина Макіавеллі. Проте риси ренесансного самозаперечення тут цілком помітні. Вже одне те, що створення ідеального суспільства приписувалося вельми віддалених і цілком невизначеним часи, досить яскраво свідчило про невіру авторів такої утопії в можливість створити ідеальної людини негайно і в результаті цілком елементарних зусиль людей поточного часу. Тут майже нічого не залишалося від відродженческого стихійно людського артистизму, який доставляв таку неймовірну радість Відродженчеській людині і примушував його знаходити ідеальні риси вже в стані тодішнього суспільства.

Найбільше, що було в цій області до цього часу, - це впевненість у ліберальні реформи поточного і найближчого теперішнього часу, яка і викликала ілюзію стихійної самоствердженні реального тодішнього людини. Утопісти ж відсували все це в невизначене майбутнє і тим самим виявляли своє повне невіра відеальний артистизм сучасного їм людини.

Т.Мор піддав критиці монархію та її економічну основу - приватну власність і запропонував політичний устрій майбутньої ідеальної держави, в якій ліквідація приватної власності приводить до встановлення рівності всіх громадян. Головним аспектом такого суспільства мала бути обов'язковість праці. Мислитель пропонував, щоб усі посадові особи держави обиралися та були підзвітними народові.

Т. Мор пропонував чітко визначити функції держави, основними з яких мали бути: організація виробництва товарів і продуктів та їх розподіл, боротьба зі злочинами, забезпечення миру. Такий державний устрій та система влади, на думку Т. Мора, мали сприяти формуванню високих моральних якостей людей і, як наслідок, міцної самодисципліни, зменшенню суспільної ролі такого регулятора, як право. Тому в цій ідеальній державі діяла обмежена кількість законів.

Т.Кампанелла визначав приватну власність першоджерелом суспільної нерівності і кривди, а ідеальним бачив такий державний устрій, який ґрунтується на загальній власності людей та спільній власності на засоби виробництва, передбачалася загальна власність на одяг та особисті предмети, встановилася повна рівність між чоловіками й жінками.

82. Емпіризм Ф. Бекона.

Емпіризм – філософський напрям, який основою пізнання вважає чуттєвий досвід (емпірію).

Засновником цього напрямку вважається Ф.Бекон (1561-1626). Основним завданням філо-софії Ф. Бекон вважав розроблення такого методу пізнання, який підніс би ефективність науки на новий рівень. Його девіз – “Знання – сила”.

Аналізуючи і критикуючи стан речей у пізнанні, Ф.Бекон пропонує свій, новий метод продукування знань. Використовуючи алегорію, він стверджує, що методом досягнення істини є спосіб дії бджоли, яка, на відміну від мурашки, що тільки збирає (а в науці – це збирання фактів), та павука, що тягне з себе павутину (а в науці – це виведення однієї теорії з іншої), сідає лише на певні квіти і бере з них найцінніше. Ф. Бекон обстоював дослідний шлях пізнання у науці, закликав спиратися на факти, на експеримент. Він був одним із засновників індуктивного методу пізнання, коли від спостереження одиничних явищ відбувається перехід до формулювання загальних ідей і законів, від суджень про окремі факти – до загальних суджень про них.

Бекон розглядав індукцію як засіб вироблення основоположних теоретичних понять та аксіом природознавства, або, як він сам висловлювався, "природної філософії".

Введення експериментального індуктивного методу в наукове дослідження було видатним досягненням філософії XVII століття.

Проте слід відзначити, що індуктивний метод Бекона страждає однобічністю, бо зводить процес пізнання лише до аналізу, розчленування, залишаючи поза увагою уже доведені наукою загальні аксіоми. Індуктивний метод Бекона не може дати уявлення про цілісність природи.

Предметом філософії, за Беконом, є Бог, природа і людина. Однак Бог не повинен бути в центрі філософії, бо Бог – предмет вивчення релігії. Завданням філософії є створення образу природи, зображення того, що є в самій дійсності.

Природа – джерело всіх знань. Вона багатша і складніша від того, що відображається у свідомості людини, основний ступінь пізнання – чуттєве пізнання, досвід, експеримент. Шлях пізнання – це рух від досвіду до вищого узагальнення.

Бекон не був послідовним матеріалістом. Так, він вважав, що на шляху пізнання природи слід взяти за зразок "божественне творіння", "божественну мудрість і порядок", включав Бога у предмет філософії і т.д.

Однак, попри всі суперечності і непослідовність Бекона, саме він, як родоначальник емпіричного пізнання природи, відіграв винятково важливу роль у подальшому розвитку світової філософії.